WIKIPEDIA

Centraal Museum

Het **Centraal Museum** is gelegen in de stad Utrecht. Het Centraal Museum heeft een uitgebreide collectie oude en moderne kunst en ook het nijntje museum en het Rietveld Schröderhuis maken deel uit van het Centraal Museum.

Centraal Museum *Utrechts Stedelijk Museum van Oudheden*	
Locatie	Agnietenklooster, Utrecht
Coördinaten	52° 5′ NB, 5° 8′ OL (https://tools.wmflabs.org/geohack/geohack.php?language=nl&params=52_5_1.16_N_5_7_33.1_E_type:landmark&pagename=Centraal_Museum)
Thema	stadsgeschiedenis, oude kunst, moderne kunst, toegepaste kunst en mode
Opgericht	1830
Personen	
Directeur	Bart Rutten (artistiek directeur per 1 mei 2017)[1] Marco Grob (zakelijk directeur)
Conservator	Yolanda van den Berg (collectie Dick Bruna en nijntje museum) Ninke Bloemberg (Mode en kostuums) Marja Bosma (Moderne kunst) Laurie Cluitmans (Hedendaagse kunst) Natalie Dubois (Toegepaste kunst en vormgeving) Liesbeth M. Helmus (Oude kunst) René de Kam (Stadsgeschiedenis)
Huisvesting	
Monumentstatus	Rijksmonument

Inhoud

Geschiedenis

Collectie

nijntje museum

Galerij

Bibliografie (selectie)

Tentoonstellingen (selectie)

Zie ook

Externe link

Geschiedenis

Een verzameling door de stad Utrecht van oudheidkundige voorwerpen was reeds lange tijd gaande en in de 19e eeuw ontstond de behoefte deze uit te breiden en tentoon te stellen in een museum. In 1830 kwam er een museum in het Utrechtse stadhuis dat onder beheer kwam te staan van de stadsarchivaris. De openstelling voor het publiek vond op 5 september 1838 plaats en werd verricht door de Utrechtse burgemeester Van Asch van Wijck. Het museum bestond uit een tentoonstellingsruimte van vier kamers op de bovenste verdieping van het stadhuis. Voor een kwartje per persoon kon het Utrechtse publiek elke woensdagmiddag anderhalf uur lang kennismaken met de kunstschatten van de stad. De gedachte hierachter was dat iedereen van de stadscollectie kon genieten. Bezoekers kregen bij binnenkomst een catalogus mee met de titel: *Verzameling van Oud Beeldwerk en andere oudheden, Teekeningen en Schilderijen, meestal tot de Stad Utrecht betrekking hebbende en behoorende tot het Archief derzelve stad*.[2] Van Asch van Wijck was de belangrijke stimulator achter het museum en hij streefde verdere ordening en uitbreiding van de collectie na. Na zijn dood in 1843 trad een periode van verwaarlozing aan. Het *Stedelijk*

Museum van Oudheden in het stadhuis was weliswaar het eerste in zijn soort in Nederland maar feitelijk een oudheidskamer waar alleen een kenner goed wegwijs kon worden.

Samuel Muller Fz. werd in 1874 de archivaris van de stad Utrecht en het museum kwam in datzelfde jaar onder zijn beheer. Al spoedig liet hij het opknappen en herinrichten. Muller ordende de voorwerpen daarin meer op chronologie en soort. Tevens liet hij een uitgebreide speurtocht doen op andere plaatsen waar mogelijk nog interessante voorwerpen zouden kunnen zijn, die hij vervolgens in bruikleen of eigendom vroeg.

Door de groeiende collectie ontstond ruimtegebruik en in 1891 verhuisde onder Mullers beheer het museum van het stadhuis naar de ruim bemeten buitenplaats Het Hoogeland aan de Biltstraat. Hier werden door met name Muller onder meer meerdere stijlkamers ingericht en werden de collecties gaandeweg uitgebreid. Het museum werd toegankelijker voor de niet-kenner en het jaarlijkse bezoekersaantal dat in het stadhuis de laatste jaren rond de 2000 lag, liep op Het Hoogeland al snel op naar boven de 20.000. Op zondagmiddag was het gratis te bezoeken. Na verloop van tijd daalden de bezoekersaantallen en vonden diverse gemeentelijke campagnes plaats om meer mensen naar het museum te trekken. Door de uitdijende museumcollecties ontstond ook hier weer ruimtegebrek. Van Muller kwam rond 1900 het idee alle Utrechtse musea voor oude kunst samen te voegen in een centraal museum.

1921 is een belangrijk jaar voor het Centraal Museum. Het museum is vanaf nu naar Mullers idee gevestigd in het middeleeuwse Agnietenklooster aan het Nicolaaskerkhof. De stedelijke collectie werd samengevoegd met verschillende particuliere collecties en ondergebracht in één gecentraliseerd museum, waar de naam Centraal Museum ook van is afgeleid. Zo werden onder andere de verzamelingen van het genootschap Kunstliefde, het Aartsbisschoppelijk museum en het Utrechtsch Museum van Kunstnijverheid aan de stadscollectie toegevoegd. De inrichting van het nieuwe museum leverde echter al snel kritiek op omdat het te vol en te onoverzichtelijk zou zijn. Gaandeweg is de opzet diverse malen veranderd.

De collectie van het Provinciaal Utrechts Genootschap, met ruim 10.000 veelal Romeinse voorwerpen afkomstig uit het castellum Fectio, werd in 1995 overgedragen aan de gemeente Utrecht en is toegevoegd aan het Centraal Museum.

In 1987 is het oude stallencomplex op het achterterrein verbouwd tot expositieruimte voor tijdelijke tentoonstellingen. Het is door een ondergrondse gang verbonden met het hoofdgebouw. Tegelijk is er daar een aula gebouwd. Deze verbouwing en uitbreiding waren naar ontwerp van de Utrechtse architect Mart van Schijndel.

Monumentnummer	36001 (https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/monumenten/36001)
Aantal bezoekers	365.000 (schatting) in 2019 389.000 in 2018 319.000 in 2017 285.000 in 2016 156.000 in 2015

Detailkaart

Website (http://www.centraalmuseum.nl/)

Portaal **Kunst & Cultuur**

De voorloper van het museum in het Utrechtse stadhuis (*tekening uit 1889 door A. Grolman)*

Het Centraal Museum werd in 1999 verbouwd door de Vlaamse architecten Stéphane Beel, Lieven Achtergael en Peter Versseput. Er kwam een nieuw glazen entreegebouw van twee verdiepingen met een vijf verdiepingen hoge glazen toren met lift en trappen. Verder een kindermuseum en een multimediaal informatiecentrum. Voor het interieur tekende de bekende Nederlandse ontwerper Richard Hutten, die de boekwinkel en het restaurant ("de Refter") vormgaf. De suppoosten kregen uniformen, ontworpen door Viktor & Rolf, met een spijkerjasje en een groene sjerp, maar dit uniform is slechts enkele jaren gebruikt. Het kindermuseum werd na enkele succesvolle jaren gesloten.

Na een verbouwing die in januari 2014 startte, werd de entree weer verplaatst naar de straatzijde. De expositieruimte werd uitgebreid, de looproute binnen het gebouw werd verbeterd en het entreegebouw werd omgebouwd tot een museumcafé dat ook zonder kaartje en ook 's avond toegankelijk is. Verder werd het dick brunahuis verbouwd en ging het verder als nijntje museum.

Collectie

De collectie van het Centraal Museum bevat ruim 50.000 objecten en bestaat uit hedendaagse tekeningen én historische kostuums, abstracte schilderijen én oudheidkundige vondsten, naast de Centraal Museum-stoel van Richard Hutten (1999), het pronkpoppenhuis van Petronella de la Court (1670 - 1690) en het Utrechtse schip, een 1000 jaar oud schip dat in 1930 gevonden is aan de Van Hoornekade in Utrecht.

De modecollectie bestaat uit ongeveer 8000 stuks, met kostuums uit de 18e eeuw tot ontwerpen van Viktor & Rolf. Het Centraal Museum verzamelt werk van sieraadontwerpers. De verzameling maakt deel uit van de collectie Toegepaste kunst en vormgeving en bevat objecten van de hand van onder meer Paul Derrez, Chris Steenbergen, Emmy van Leersum, Cris Agterberg, Gijs Bakker en Marion Herbst. In de garderobe zijn vitrines ingericht met sieraden van onder anderen Derrez, Nicolaas Thuys en Van Leersum. Bijzonder aan deze sieraden is het gebruik van nieuwe, alledaagse materialen en de toepassing van industriële technieken.

Het Centraal Museum is de thuishaven van de Utrechtse kunstenaars als Dick Bruna en Gerrit Rietveld, maar ook van de Utrechtse caravaggisten Gerard van Honthorst en Hendrick ter Brugghen, navolgers van de Italiaanse schilder Caravaggio. Verder zijn te noemen Abraham Bloemaert, Jan van Scorel, Pyke Koch en Joop Moesman. Dankzij de laatste was Utrecht het middelpunt van het surrealisme in de jaren dertig en veertig van de 20ste eeuw.

Daarnaast bezit het Centraal Museum ook de grootste collectie Rietveldontwerpen en is het beheerder van het Rietveld Schröderhuis dat volledig gebouwd is naar de ideeën van de Stijl. Het Rietveld Schröderhuis staat op de Werelderfgoedlijst van Unesco en is toegankelijk voor publiek.

Sinds 2007 is in de Nicolaïkerk, de kerk naast het museum, een selectie uit de collectie middeleeuwse sculptuur van het Centraal Museum te zien. Utrecht kende tot 1550 een bloeiende beeldhouwkunst. Door beeldenstormen, natuurrampen en stadsvernieuwing ging veel van de Utrechtse middeleeuwse beeldhouwkunst verloren. Later teruggevonden beeldhouwwerk behoort nu tot de collectie van het Centraal Museum.

nijntje museum

Galerij

De barmhartige Samaritaan, 1537

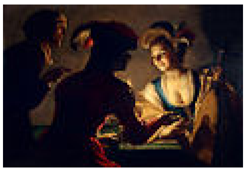

Gerard van Honthorst: *De koppelaarster* (1625)

Gustaaf Wappers: *De zelfopoffering van burgemeester Van der Werff* (1829)

Jan Hendrik Verheijen: *Gezicht op het koor en de toren van de kathedraal te Utrecht* (1829)

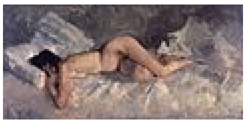

George Hendrik Breitner: *Liggend naakt* (circa 1887)

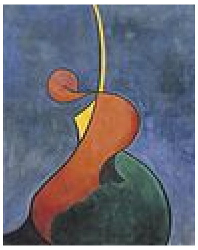

Theo van Doesburg: *Mouvement héroïque* (1916)

Rietveld Schröderhuis

Werk van Hugo Kaagman op de buitenmuur van het Centraal Museum (1992)

Het pronkpoppenhuis van Petronella de la Court (1670-1690)

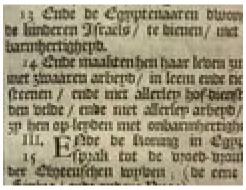

Media afspelen

De tentoonstelling "De wereld van de bijbel" in 1964

Mode- en handwerktijdschrift *Aglaja*, 1848-1850, 1853.

Bibliografie (selectie)

- Besten, L. den (2011) *On Jewellery, A Compendium of international contemporary art jewellery*. Stuttgart: Arnoldsche Art Publishers. ISBN 9783897903494
- Bierens, Cornel, *Centraal Museum Gids*. Utrecht: Centraal Museum, 2001

- M. Dirven, *Het gemeentelijk cultuurbeleid in de negentiende eeuw*, in: R. van der Eerden, P.D. 't Hart, T.J. Hoekstra *et al.* (red.), Jaarboek Oud-Utrecht 1995, blz. 95-118, ISBN 9071108139
- J. Prins, *Stijlkamers in Utrecht: tussen oudheidkamer en kunstnijverheidsopstelling*, in: R. van der Eerden, P.D. 't Hart, T.J. Hoekstra *et al.* (red.), Jaarboek Oud-Utrecht 1997, blz. 261-286, ISBN 9071108155

Tentoonstellingen (selectie)

Hieronder een overzicht van de tentoonstellingen die in de periode 2016-2020 zijn geopend. Ook zijn opgenomen tentoonstellingen en presentaties uit 2015 en eerder die nog te bezoeken zijn.
Een streepje in de kolom Tot en met betekent: niet meer te bezoeken.

Opening	Titel	Tot en met
mrt 2020	De slaapbank die ogen opende Zeven ontwerpers reageren op de klassiekers van Martin Visser	aug 2020
feb 2020	De tranen van Eros: Moesman, surrealisme en de seksen	mei 2020
feb 2020	Annex: Jon Rafman	mei 2020
jan 2020	Utrecht lokaal: Andere geschiedenis volgens Dirkje Kuik en Philipp Gufler	mei 2020
jan 2020	Ondertussen in Utrecht: Kiezen voor het onbekende	aug 2020
dec 2019	Mattijs van Bergen: een selectie uit zijn schenking aan het Centraal Museum	mei 2020
nov 2019	Dick Bruna en Utrecht: Hart voor elkaar	-
okt 2019	Kees Wennekendonk: portretten van vijf grote Utrechtse kunstenaars	aug 2020
okt 2019	Eva Spierenburg: Disappearance in slow motion	-
sep 2019	Annex: Wendelien van Oldenborgh - Cinema Olanda Film, 2017	-
sep 2019	Dromen in beton. Over de onstuimige levensloop van Kanaleneiland en Hoog Catharijne.	-
sep 2019	Alles is Rond. Video-installatie van Madelon Hooykaas met een compositie van Louis Andriessen en Malu Peeters	-
jul 2019	Duran Lantink: Old Stock	-
jun 2019	Rietvelds lattenleunstoel: 10x verschillend	-
jun 2019	Piet Elling: bureau voor mevrouw L.H. van Groningen-Koningsveld	-
apr 2019	Jessica Stockholder: Stuff matters	-
apr 2019	Annex: Tamara Henderson	-
apr 2019	Gevelprojectie: David Jablonowski. Videowerk in de openbare ruimte	-
mrt 2019	Ondertussen in Utrecht: Onbekende schatten van de stad	-
feb 2019	MOED (Museum of Equality and Difference): wat niet gezien wordt Een breder perspectief op de collectie van het Centraal Museum	-
feb 2019	Frank Van den Broeck: Waar de rede geen weet van heeft	-
feb 2019	Joyce Vlaming: Act II, 12 Portraits	-
jan 2019	Peter Vos - Het Scheppingsverhaal en andere Utrechtse tekeningen	-
dec 2018	Utrecht, Caravaggio en Europa	-

okt 2018	Janis Rafa: Eaten by Non-humans	-
sep 2018	De Line Up, De kracht van tekenen	-
jul 2018	Michael Tedja: Hypersubjective	-
jul 2018	Jan Mulder: De Reis, in het spoor van Paul Celan	-
apr 2018	Jan Taminiau: Reflections	-
mrt 2018	Erich Wichman	-
feb 2018	Ondertussen in Utrecht: Overvecht	-
dec 2017	Bye Bye De Stijl	-
dec 2017	Man Next Door: mixed-media installatie door Rob Hornstra	-
nov 2017	De wereld van Pyke Koch	-
sep 2017	Thuis - Nieuwe werken van Britt Dorenbosch	-
sep 2017	Vroeg Droog - De beginjaren van Droog Design	-
jul 2017	Uit de Mode - De inloopkast van het museum	-
jun 2017	Onbestaanbaar - Levensgrote figuren van gesmolten plastic door Mathieu Klomp	-
mei 2017	Grappen en grollen - Reproductiegrafiek naar de Utrechtse Caravaggisten	-
apr 2017	Ondertussen in Utrecht: De makers	-
mrt 2017	Rietvelds Meesterwerk: Leve De Stijl!	-
mrt 2017	Kees Wennekendonk: multidisciplinair kunstenaar	-
jan 2017	Jong geleerd! an intimate eye - Collectie Swagemakers	-
dec 2016	De Nieuw Utrecht kamers 15: Jhonie van Boeijen - Remembering	-
nov 2016	Ondertussen in Utrecht: Sint Maarten	-
okt 2016	Craigie Horsfield. How the World Occurs	-
sep 2016	Geld van de Limes. De Romeinse rijksgrens in Nederland	-
sep 2016	De Nieuw Utrecht kamers 14: Jan Banning - Law & Order	-
jun 2016	Trots van de stad. De Utrechtse Domtoren	-
mei 2016	De Nieuw Utrecht kamers 13: Halina Zalewska - Verschoven werkelijkheid	-
apr 2016	De wereld van Utrecht: Topstukken uit vijf collecties in 2018 hernoemd naar Oudste stadscollectie van Nederland	apr 2021
apr 2016	Ik neem je mee, van rugzak naar museum persoonlijke verhalen en voorwerpen van vluchtelingen van verschillende komaf	-
mrt 2016	Dom-panorama van Hans Wilschut	-
mrt 2016	De Nieuw Utrecht kamers 12: Marisa Rappard - Sporen van oneindigheid	-
feb 2016	HAAR! in mode en kunst	-
sep 2015	Atelier Dick Bruna	sep 2025
mei 2007	Beeldhouwkunst voor de Beeldenstorm doorlopende presentatie in de Nicolaikerk	

Zie ook

- Schilderij in het Centraal Museum
- Schilderkunst in Utrecht
- Utrechtse Museumnacht, waaraan het museum meedoet

Externe link

- Officiële website (http://www.centraalmuseum.nl/)

Bronnen, noten en/of referenties

1. Bart Rutten nieuwe artistiek directeur Centraal Museum Utrecht (http://centraalmuseum.nl/nieuws/bart-rutten-nieuwe-artistiek-directeur-centraal-museum-utrecht/). Geraadpleegd op 11 januari 2017.
2. Google Books: *Verzameling van Oud Beeldwerk en andere oudheden, Teekeningen en Schilderijen, meestal tot de Stad Utrecht betrekking hebbende en behoorende tot het Archief derzelve stad* (https://books.google.nl/books?id=kINSAAAAcAAJ&pg=PA1)

Zie de categorie ***Centraal Museum*** van Wikimedia Commons voor mediabestanden over dit onderwerp.

Musea in de stad Utrecht

Huidig: BAK · Betje Boerhavemuseum · Museum Catharijneconvent · Centraal Museum · Mobach Keramiek · nijntje museum · Oude Hortus · Rietveld Schröderhuis · Museum Speelklok · Het Spoorwegmuseum · Sterrenwacht Sonnenborgh · Universiteitsmuseum · Nederlands Volksbuurtmuseum · Museum van Zuilen

Voormalig: Aboriginal Art Museum · Geldmuseum · Utrechtsch Museum van Kunstnijverheid · Museum Maluku · Waterleidingmuseum

Overgenomen van "https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Centraal_Museum&oldid=55861227"

Deze pagina is voor het laatst bewerkt op 17 mrt 2020 om 16:49.

De tekst is beschikbaar onder de licentie Creative Commons Naamsvermelding/Gelijk delen, er kunnen aanvullende voorwaarden van toepassing zijn. Zie de gebruiksvoorwaarden voor meer informatie.
Wikipedia® is een geregistreerd handelsmerk van de Wikimedia Foundation, Inc., een organisatie zonder winstoogmerk.